

Bobrowniki בוברובניקי

האוכלוסייה היהודית התגוררה בבוברובניקי כפי הנראה כבר בימי הביניים. לא נמצא כל תיעוד בדבר איסור החל על היהודים להתיישב בסביבה עירונית זו. לעומת זאת ההתיישבות היהודית בעת החדשה התפתחה כאן בראשית המאה הי"ח. שליט העיר יוזף וונדאלין מנישך הוציא בשנת 1720 אישור להתיישבות היהודים בעיר. הקהילה היהודית המסודרת התארגנה בבוברובניקי לקראת סוף המאה הי"ח. בשנת 1787 זו מנתה 297 בני אדם, שהיוו 33 אחוז מכלל התושבים.

קרוב לוודאי כבר אז או בראשית המאה הי"ט נוסד בית העלמין. הוא מוקם כ-800 מטרים מערבית לכיכר השוק, מאחורי מבני המגורים בעיר, ברחוב דמבלינסקה. לא רק יהודי בוברובניקי קברו את מתייהם בבית העלמין הזה, אלא גם יהודי דמבלין. בית העלמין שימש לקבורת הנפטרים עד מלחמת העולם השנייה. במאי 1942 יהודי בוברובניקי גורשו על ידי הגרמנים לגטו דמבלין. בשעת האקציה הזו בעיר נרצחו 300 בני אדם, ולאחר מכן גופותיהם נטמנו בבית העלמין בקברי המונים.

הגרמנים החלו גם בתהליך חורבן בית העלמין. נגדעו העצים, המצבות שמשו לריצוף המדרכות בקרבת כיכר השוק, שטח התחנה המרכזית לאוטובוסים בדמבלין רוצף וחוזק במצבות אלה. בתום מלחמת העולם השנייה בית העלמין המשיך להתפורר. רק בשנות השמונים של המאה הכ' צאצאיהם של יהודי דמבלין לקחו על עצמם משימה להסדיר את שטח בית העלמין. הוא הוקף בגדר חיה ובמקום בו נמצאים קברי המונים הוצבו לוחות זכרון. ביוזמת איגנץ בוביס, שישב אז במועצה המרכזית של יהודי גרמניה, ושאימו נולדה בדמבלין ושם גם נפטרה ונקברה, הוקמה אנדרטת זכרון.

בראשית שנות התשעים של המאה הכ' הטיפול והדאגה לבית העלמין עברו לקהילה הדתית היהודית בווארשה, איחוד הקהילות היהודיות הדתיות בפולין (ZGWŻ) ומראשית שנות האלפיים – לקרן לשימור המורשת היהודית. שטח בית העלמין גודר, הוסדר, נוקה, נוקתה האשפה וכוסח הדשא.

כיום בשטח של קרוב ל-0,9 הקטר לא נשתמרה במלואה אף מצבה. בעת עבודות הרישום ועריכת רשימת המצאי שנערכו בשנת 1999 על ידי אנדז'יי טרז'צ'ינסקי מהמחלקה לתרבות ולתולדות היהודים באוניברסיטה ע"ש מארי קירי-סקלודובסקה בלובלין, נמצאו רק 47 קטעי מצבות, ובהם 30 קטעי החלק התחתון של המצבות ושתי יחידות מונחות על האדמה. העתיק מבין אלה משנת 1842. רשימת המצבות שנמצאו וכן הצילומים שלהם אפשר למצוא בכתובת אלקטרונית ברשת האינטרנט:

<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/b/649-bobrowniki/115-pamiec-w-kamieniu/7899-cmentarz-zydowski-w-bobrownikach-ul-deblinska%20>
[הגישה ב-11 בספטמבר 2020].

בשנת 1989 בית העלמין נרשם ברשימת האתרים לשימור תחת המספר A-999 מיום ה-30 בדצמבר 1989.